

Dank u wel voorzitter,

Als fractievoorzitter van het CDA Valkenswaard mag ik iets zeggen over de programmabegroting 2023, een beschouwing geven op het beleid dat voorligt.

We leven in onrustige tijden, waarin er naast de hindernissen die we als gemeente al moeten nemen steeds nieuwe uitdagingen of vraagstukken opduiken waarvan we de consequenties lang niet altijd kunnen overzien. Bijvoorbeeld de gevolgen van de oorlog in Oekraïne op prijzen zoals van energie, grondstoffen en consumptiegoederen. Maar ook de structurele personeelstekorten in een heleboel sectoren zoals de zorg. Dit heeft veel effect op onze inwoners waarvan er steeds meer moeite hebben om rond te komen of niet tijdig de ondersteuning kunnen krijgen die ze nodig hebben en daardoor veel hindernissen ervaren.

Heeft u ooit gehoord van een steeplechase? Heel graag gebruik ik dit onderdeel uit de atletiek als thema voor mijn verhaal.

In een steeplechase leggen lopers een afstand af van 3000 meter waarbij ze ondertussen over hordes moeten springen en over een waterbak. Het dagblad Trouw vertelt in een rubriek over nutteloze kennis dat deze hordenloop volgens velen ontstond in 1850 in het Engelse Oxford, toen een groep welgestelde mannen bijeenkwam om een weddenschap over een paardenrace te beslechten.

Maar op de bewuste dag was de grond te zompig om de paarden op te laten draven. Daarom besloot het gezelschap om zelf maar te rennen. De mannen stippelden een parcours uit van ruim drie kilometer, met daarbij 24 sprongen over hindernissen en slootjes met een kerktoren (steeple) als eindpunt. Zo werd de steeplechase geboren. In werkelijkheid bestond het al langer in Ierland maar ik vind dit verhaal mooier.

Terwijl de techniek van een normale hordenloop een vast pasritme vraagt, ligt dat bij de steeplechase anders. De loper moet zijn pasritme vrijwel voortdurend wijzigen omdat springen over een horde een andere techniek vraagt dan springen over een waterbak. Zoals bij alle lange afstandsnummers is het ook bij de steeplechase belangrijk hoe men de krachten verdeelt.

Een steeplechase geeft in onze ogen goed weer waar onze inwoners, de gemeente en wij als raad, voor staan op dit moment. En dan misschien één waarbij de kerktoren nog niet in zicht is, er onderweg nieuwe hindernissen oploppen, zodat je steeds opnieuw je loopritme moet aanpassen.

Je krachten verdelen om de eindstreep te halen klinkt logisch maar is niet eenvoudig.

Als je steeds meer moeite hebt om maandelijks rond te komen, levert dat vaak veel stress op en misschien gezondheidsklachten. De gemeente zet steeds meer in op vroegtijdig signaleren van problemen en preventie. Dit blijft de komende tijd wat ons betreft een belangrijk aandachtspunt.

Denk ook aan inwoners die zorg of ondersteuning nodig hebben maar deze onvoldoende kunnen vinden omdat er wachtlijsten zijn of het gewoon niet duidelijk is waar hulp te vinden is. En mantelzorgers die hier hun weg in moeten zoeken en soms overbelast zijn. De gemeente kan niet alle wachtlijsten beïnvloeden maar wel andere dingen doen. Zorgen dat er een duidelijk aanspreekpunt is in de wijk voor inwoners en zorgverleners, iemand die kan helpen om de weg te vinden naar activiteiten, maatjes, ontmoetingsplekken en kan helpen om de weg te wijzen naar hulp. Dit is de reden dat we in juni bij de bespreking van de nota kaders een amendement hebben ingediend. En daaraan voorafgaande met veel betrokkenen hebben gesproken. Er is duidelijk inzet nodig en daarom vragen we in een nieuw amendement om de investering niet eenmalig te doen zoals in de begroting wordt voorgesteld maar alvast ook reserveringen te doen voor 2024 t/m 2026.

Door het eenmalig in 2023 op te nemen legt het college het terug bij de raad, wij moeten het onthouden en volgend jaar opnieuw controleren dat dit goed wordt opgepakt.

Wat dat betreft maken we het onszelf als raad niet gemakkelijk door de vele moties en amendementen die we indienen. Die we daarna ook weer moeten opvolgen, wat gebeurt ermee? Maar ook de keuze van het college dit jaar om een beleidsarme nota kaders en begroting voor te leggen maakt onze taak als raad niet eenvoudiger.

Ook hier gaat de steeplechase vergelijking op: we zijn aan het rennen en doen ons best om hindernissen te nemen maar de kerktoren of het eindpunt (de steeple) is nog niet in zicht. Want de prioriteitendiscussie en integrale afweging tussen bestaand en nieuw beleid vindt dit jaar pas plaats bij nog vast te stellen collegeprogramma en daarna zal een finale versie van de begroting 2023 volgen.

Afgelopen maanden veranderde er nogal eens wat in de bandbreedte voor komende jaren door voorstellen die tussentijds al voorgaande aan de begroting

werden in gebracht. Zoals een aanvullend krediet voor de maatregelen Dommelen Zuid en de benodigde investeringen voor huisvesting van basisonderwijs in Valkenswaard (het integraal huisvestingsplan). Er zijn afgelopen periode diverse toezeggingen gedaan met betrekking tot onderwerpen die meegenomen zouden worden in de nota kaders. Denk aan de moties over het realiseren van een basketbalveld en voorzieningen bij buitenbad de Wedert. En daarnaast de toezegging uit het vragenhalfuurtje om bij de nota kaders terug te komen op een 30 km gebied op de Waalreseweg en Carolusdreef. Maar de nota kaders werd beleidsarm. Dat was de reden voor ons om bij de nota kaders een motie in te dienen waarin we vroegen om deze onderwerpen bij de programmabegroting mee te nemen. Nu is de begroting ook beleidsarm en heb ik uit de beantwoording van vragen begrepen dat de betreffende punten meegenomen worden in het collegeprogramma en bijbehorende aangepaste begroting. Kunt u het nog volgen? Vandaag kunnen we wensen meegeven maar, we weten niet wat er in het collegeprogramma staat en dat maakt het lastig om de consequenties van vandaag ingediende en eventueel aangenomen amendementen te overzien. We missen de integrale afweging van wensen en prioriteiten.

En juist die integrale afweging is nu zo belangrijk.

Want de tijden zijn veranderlijk en ook prijzen. Een vraag aan het college: wordt op de finale versie van de begroting 2023 ook nog een correctie toegepast met de actuelere prijsindexen?

En, is het haalbaar om alle vandaag aangenomen amendementen en moties en reeds gedane toezeggingen qua financiële consequenties op een rij te zetten zodat we bij vaststelling van het collegeprogramma een definitieve integrale afweging kunnen maken?

Met deze programmabegroting, zo geeft het college aan in het Valkenswaards weekblad, worden geen nieuwe grote voorstellen gedaan maar wordt ingezet op lopende zaken om de Toekomstvisie 2040 te realiseren. Een logische keuze volgens het college omdat we nog heel wat plannen in de uitvoering hebben staan.

Uit voorliggende begroting blijkt een grote hoeveelheid aan ambities, terwijl er zo hebben we begrepen op dit moment behoorlijk wat vacatures zijn. Met name in het team Sociaal en Economisch beleid (21% van de totaal begrootte aantal fte in 2023) en het team Ruimtelijk Beleid (16% van het totaal begrootte

aantal fte in 2023). Het aantal vacatures varieert maandelijks maar dat het lastig is om vacatures te vullen lijkt een algemene trend. Dit baart ons zorgen. Zeker omdat juist in deze teams nog grote opgaven liggen gezien de vergrijzing, stikstofproblematiek en knelpunten op de woningmarkt. Daaruit blijkt dat het dus belangrijk is extra kritisch te blijven op wat haalbaar is qua personele inzet en dat eventuele dilemma's bespreekbaar blijven. Zoals de uitdagingen die onze agrariërs gaan ondervinden in verband met de stikstofcrisis en de hulp die ze daarbij nodig hebben van de gemeente.

Wat ons betreft zetten we samen als raad met de ambtenaren en het college in op nog meer slimmer en plezieriger werken. In procedures, manieren van samenwerken en informeren. Wat dat betreft is deze periode in onze ogen een goede start gemaakt met het inwerkprogramma van de nieuwe raad en de gelegenheid om over lopende thema's met ambtenaren in gesprek te gaan. Ook heeft in onze ogen het gesprek over een raadsbreed programma bijgedragen: meer inzicht op nog te verwachten beleidsthema's en te nemen besluiten en in elk geval de afgelopen maanden een positieve en constructieve sfeer in de raad.

In woorden en plannen die we lezen in de begroting pakken we belangrijke uitdagingen op waarin we ons als CDA zeker kunnen vinden. Sommige plannen echter blijven wat lang in de plan- of onderzoekfase. Neem bijvoorbeeld de totstandkoming van de woonvisie en onderliggend het vinden van oplossingen voor knelpunten op de woningmarkt. Of het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers. Soms moet je echt een lange adem hebben voordat een onderwerp echt concreet en zichtbaar wordt, daar zijn vast allerlei redenen voor. Of is het een cultuur die we in Valkenswaard hebben, hoe gaat dat in andere gemeenten?

Voor nu wachten we het collegeprogramma en de herziene begroting af.

Een aantal aandachtspunten willen wij nog wel meegeven: Doen we genoeg met betrekking tot de vergrijzing en bijbehorende problematiek zoals de toenemende groep inwoners met dementie. En participatie is belangrijk en betrekken van relevante verenigingen of vrijwilligersorganisaties, maar let ook op hun mogelijkheden als we enthousiast allerlei thema's willen oppakken. In hoeverre is raadpleging noodzakelijk om een ingeschakeld bureau of externe projectleider zicht te laten krijgen op de situatie of om werkelijk stappen vooruit te zetten.

Het meerjarenperspectief in deze programmabegroting lijkt nu misschien rooskleurig maar afgelopen periode zijn er continue nieuwe hindernissen op onze weg gekomen, en hebben we ons loopritme steeds moeten aanpassen. De kans is groot dat dat voorlopig nog zo blijft. Wat ons betreft houden we komende jaren voldoende ruimte in de begroting om hierop in te kunnen spelen en stellen we ons behoudend op. Wij denken dat het verstandig is om echt kritisch te zijn op wat we wel en niet oppakken en hier samen serieuze afwegingen in te maken. Zodat we onze krachten kunnen verdelen om samen de eindstreep van een steeplechase te halen en ook nog energie houden voor een volgende. Voor het welzijn en de toekomst van onze inwoners.

Dank u wel

Arianne Valkhof
Fractie CDA